

TUTKIJA
Kaarlo Rieppo
 TTS tutkimus
 kaarlo.rieppo@tts.fi

Metsäkoneyritysten kannattavalle kasvulle on nykyisillä markkinoilla edellytyksiä. Kuva: Arto Kettunen

Pienyritykset kasvulla kannattavuuteen

*Pienyritysten kehittämisessä ole-
 massa olevien yritysten tukeminen
 on kannattavampaa kuin uusien
 yritysten perustaminen – näin käy-
 täntö on usein osoittanut. Tämä on
 lähtökohta Metsämiesten Säätiön
 rahoittamana käynnistyneelle
 KASVUN EVÄÄT – Metsä- ja puu-
 alan pienyritysten tutkimus- ja
 kehittämisohjelmalle.*

Pienet ja keskisuuret metsä- ja puu-
 alan yritykset ovat merkittävässä
 asemassa maaseudun työllistäjinä

ja aluetalouksien toimijoina. Suomessa on
 7 500 metsä- ja puualan pk-yritystä ja
 näissä tehdään 35 000 henkilötyövuotta
 (taulukko). Yhdeksän kymmenestä yri-
 tyksistä on pieniä, alle neljä henkeä työ-
 listäviä.

Pienyritysten kasvua tuetaan

TTS tutkimuksen koordinoiman tutki-
 mus- ja kehittämisohjelman tarkoitukse-
 na on edistää metsä- ja puualan pienyri-
 tysten kasvua tukemalla alan kasvuyri-
 tyksiä sekä aktivoimalla potentiaalisia
 kasvuyrityksiä kasvattamaan liiketoiminta-
 ansa. Ohjelmassa etsitään ja tuetaan
 sellaisia yrittäjiä, joilla on vahva sisäinen
 motivaatio kasvuun.

Liiketoimintaansa kehittävillä yrityksillä on oltava halu, kyky ja mahdollisuudet kasvuun. Ohjelman toimenpiteillä pyritään vaikuttamaan näihin kasvuun edellytyksiin motivoimalla yrittäjiä, kehittämällä heidän liiketoimintaosaamistaan ja poistamalla pienyritysten kasvun esteitä. Erityistä huomiota kiinnitetään yritysten toimintaympäristössä havaittaviin, kasvua rajoittaviin tekijöihin.

Toteutukseen useita toimialoja

Tutkimus- ja kehittämisohjelma rakentuu metsäsektorin pienyritysten kasvun teeman ympärille. Ohjelman rungon muodostavat osahankkeet, jotka toteutetaan toimialakohtaisina (ks. tietolaatikko). Osa-

Metsä- ja puualan pk-yritykset (henkilötyövuosia alle 50) toimialoittain. Henkilötyövuodet sisältävät myös yrittäjän työpanoksen. Huonekalujen valmistuksessa liikevaihdon sijalla on tuotannon bruttoarvo. Mäkinen 2002 (päiv.)

TOIMIALA	Yrityksiä, kpl	Henkilö- työvuotta	Liikevaihto, milj €	Henkilö- työvuotta/yritys	Liikevaihto/ yritys, 1000 €
Taimitarhat	60	45	3	0,8	42
Metsäpalveluyritykset	650	1 000	46	1,7	70
Metsäkoneala	1 650	5 650	508	3,4	308
Kuljetus	911	3 511	284	3,9	312
Sahaus, höyläys, kyllästys	1 117	3 220	905	2,9	810
Puutalojen valmistus	245	3 470	634	14,2	2 588
Muu puusepänteollisuus	741	7 476	1 100	10,1	1 484
Huonekalujen valmistus	1 587	10 300	1 292	6,5	814
Lämpöyrittäjät	200	120	10	0,6	50
Pilkeyrittäjät	340	..	20	..	59
YHTEENSÄ	7 501	34 792	4 802	4,9	654

hankkeiden aiheiksi on poimittu toimialoitain pienyritysten kasvua parhaiten tukevia, ajankohtaisia kehittämiskohteita.

Ohjelman vaikuttavuus

Tutkimus- ja kehittämissuunnitelmassa karotetaan metsä- ja puualan kasvuyritysten esiintymistä ja ominaispiirteitä eri toimialoilla. Ohjelmassa selvitetään myös potentiaalisten kasvuyritysten esiintymistiheyttä toimialoitain. Tuotettua tietoa voidaan käyttää hyväksi muun muassa aihealueen kehittämishankkeiden suunnittelussa, ja sen avulla voidaan tuoda julki- seen keskusteluun pienyritysten kasvu ja sen merkitys aluetalouksille. Kehittämistyön tavoitteena on tukea yritysten kasvua siellä, missä sille on edellytyksiä.

Ohjelman avulla voidaan nostaa esiin potentiaalisia kasvuyrityksiä ja auttaa niitä kasvun alkuun tukemalla muun muassa strategista suunnittelua, yritysten kasvuun tähtääviä toimenpiteitä sekä yrittäjän ja työntekijöiden osaamisen kehittämistä. Ohjelmassa pyritään myös kannustamaan yrittäjiä kasvu-uralle avaamalla uusia näkymiä yritysten kasvumahdollisuuksiin ja osoittamalla yrittäjille kasvun merkitys yrityksen taloudelliseen asemaan ja tulevaan menestykseen. Lisäksi yritysten kasvua tuetaan edistämällä strategisten kumppanuuksien, yrittäjäyhteistyön ja verkostojen syntymistä.

Tutkimus- ja kehittämissuunnitelman päärahoittaja on Metsämiesten Säätiö. Ohjelma alkoi toukokuussa 2007 ja päättyi vuoden 2010 lopussa. Ohjelman tutkimusyhteistyökumppaneita ovat TTS tutkimus, Metlan Joensuun ja Suomenjoen toimintayksiköt sekä Helsingin Yliopiston Taloustieteen laitos. Ohjelman ohjausryhmässä on edustus Koneyrittäjät ry:stä, Metsäalan kuljetusyrittäjät ry:stä, METO Metsäalan yrittäjät ry:stä, Metsäkeskus Keski-Suomesta, Eläkekassa Versosta ja Suomen Jobs and Society ry:stä.

Kirjallisuutta:

Mäkinen, P. (toim). 2002. Metsä- ja puualan pk-yritysten menestystekijät. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 869. 52 s.

Mäkinen, P. 2007. Onko metsäkoneyrityksillä resursseja kannattavaan kasvuun? TTS tutkimuksen tiedote. Luonnonvara-ala: metsä 4/2007 (710)

Rantala, J. 2007. Metsätaimien tuotanto ja taimimarkkinat. TTS tutkimuksen tiedote. Luonnonvara-ala: metsä 7/2007 (713)

OSAHANKKEET

Metsäkone- ja kuljetusyrityksen kasvutavat ja niiden vaikutus yrityksen kannattavuuteen

Professori Pekka Mäkinen, Helsingin yliopisto, taloustieteen laitos
pekka.makinen@helsinki.fi

Puunhankintayhtiöt ulkoistavat yhä enemmän puunhankinnan toimintoja. Tämä tarjoaa jatkossakin metsäkone- ja kuljetusyrityksille mahdollisuuksia kasvattaa toimintaa ja palvelutarjontaa. Suurimpia metsäkoneyrityksiä tarkastelemalla voidaan havaita, että yrityksen kannattavalle kasvu on nykyisillä markkinoilla edellytyksiä. Osahankkeessa tutkitaan metsäkone- ja kuljetusyritysten kasvun ilmentymistä ja eri kasvutapojen vaikutusta yritysten kannattavuuteen. Kasvun tarkastelussa huomiota kiinnitetään rahoituksen rooliin tarkastelemalla omarahoituksen osuutta kasvussa. Huomiota kiinnitetään myös uusien mahdollisuuksien hyödyntämiseen yrityksen kasvussa.

Kasvu metsäpalvelu- ja pientaimitarhayritysten liiketoiminnassa

MMT Juho Rantala Metsäntutkimuslaitos Suomenjoki
juho.rantala@metla.fi

Metsänhoitotöiden nousevan kustannustrendin kääntäminen laskusuuntaan on mahdollista vain toimialan yritysten liiketoiminnan laaja-alaisen kehittämisen kautta. Kasvu ja kasvun hallinta ovat erityisen tärkeä osa tätä kehittämistyötä. Tällä hetkellä vain harvat yksityismetsätalouden palvelutuotannossa toimivat yritykset toimivat kasvuhakuisesti, kasvavat ja kehittävät liiketoimintaansa aktiivisesti. Tämän osahankkeen tavoitteena on parantaa metsäpalvelu- ja pientaimituotantoyritysten kasvuedellytyksiä siten, että yritykset näkevät kasvun tuomat mahdollisuudet, tunnustavat kasvun rajoitteet ja tuntevat keinot kasvuun omassa liiketoimintaympäristössään. Projektiin osallistuvat yritykset valitaan siten, että kasvun mahdollisuuksia, rajoitteita ja keinoja voidaan tarkastella liiketoiminnan eri osa-alueiden näkökulmista.

Kannattavan puuenergiayrittämisen kulmakivet

HT, MMM Leena Leskinen, MMT Lauri Sikanen, Metsäntutkimuslaitos Joensuu
leena.leskinen@metla.fi, lauri.sikanen@metla.fi

Kohteena ovat perinteisen puunkorjuun ja -kuljetuksen toimialoilta puuenergian suuntaan kasvavat yritykset. Esimerkkiyritysten kautta analysoidaan puuenergiayrittäjyyden liiketoimintamallien yhteensopivuutta muuttuvan toimintaympäristön kanssa. Muuttuvalla toimintaympäristöllä käsitetään sidosryhmien ja asiakkaiden lisäksi yrittäjyyttä edistävät kehittämistoimet, metsä- ja ilmastopolitiikka muutoksineen sekä metsävarat ja niiden fyysinen muutos toisaalta hakkuiden ja toisaalta kasvun kautta. Liiketoimintamalleissa huomio kiinnitetään yrityksen aineettomaan pääomaan, kuten henkiseen ja sosiaaliseen pääomaan, sekä verkostoitumistapoihin.

Pientaloluokan lämpöyrittäjyyden markkinapotentiaali

DI, MMM Kaarlo Rieppo, Ins. Harri Solmio, TTS tutkimus
kaarlo.rieppo@tts.fi, harri.solmio@tts.fi

Selvitetään lämpöyrittäjyyden kasvumahdollisuuksia kokonaan uudella markkina-alueella pientalojen (omakoti-, rivi- ja pienkerrostalot) lämmityksessä. Aluksi kartoitetaan olemassa olevan lämpöyrittäjäkunnan kiinnostus ja mahdollisuudet pientaloluokan eri toimintamalleihin perustuvaa lämpöyrittäjyyttä kohtaan. Kyselyn perusteella valitaan muutama potentiaalinen alue, jolla selvitetään pientalo-omistajien kiinnostus ostaa lämpöyrittäjiltä omassa kiinteistössä tai mikroverkossa tuotettua lämpöä, ostaa kokonaispalvelupaketti (konsultointi- ja asennus, lämmöntuotanto) ja maksuhalukkuus palveluista.

Kasvu piensahojen liiketoiminnassa

MMM Riitta Backman, TTS tutkimus
riitta.backman@tts.fi

Valitaan mukaan kasvukykyisiä ja -haluisia piensahayrityksiä, joiden toimintaa tarkastellaan yhdessä yrittäjän kanssa. Viime vuosien toiminnan kannattavuutta ja taloudellista kasvua tarkastellaan taloudellisten tunnuslukujen avulla. Yrittäjyyden eri osa-alueita ja kasvun tunnusmerkkejä kartoitetaan yrittäjähaastattelujen avulla. Hankkeessa tarkastellaan kasvuyrityksen tunnusmerkkejä paitsi taloudellisten tunnuslukujen, myös muutamien muiden ominaisuuksien, kuten kasvuhakuisuuden, kasvukyvyyn, tunnistetun kilpailuedun ja markkinapotentiaalinkin kautta. Hankkeen tuloksista hyötyvät tutkimuksessa mukana olleiden yritysten lisäksi myös muut piensahayrittäjät. Tutkimus lisää yrittäjien tietämystä kasvuyrittäjyydestä sekä piensahojen mahdollisuuksista, keinoista ja rajoitteista kasvun saavuttamiseksi.

Hourunranta, P. & Backman, R. 2007. Piensahojen menestystekijät. Työtehoseuran raportteja ja oppaita 15.

Alanen, V.-M. & Solmio, H. 2007. Lämpöyrittäjätoiminta vuonna 2006. TTS tutkimuksen tiedote.

Luonnonvara-ala: metsä 9/2007 (715)

Leskinen, L.A., Peltola, T. & Åkerman, M. 2006. Puuenergia, metsätalouden toimintakentän muutos ja sosiaalinen kestävyys. Metsätieteen aikauskirja (2/2006): 293–304.